

Vlaanderen
is omgeving

Vlaamse Overheid
Departement Omgeving
Afdeling Gebiedsontwikkeling,
Omgevingsplanning en –projecten
Directie Gebiedsontwikkeling
Team Mer
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
T 02/553 80 79
mer@vlaanderen.be
www.omgeving.vlaanderen.be

Richtlijnen voor het MER bij het complex project
Realisatie van extra
containerbehandelingscapaciteit in het
havengebied Antwerpen
deelproject Westelijke Ontsluiting
Waaslandhaven (WOW)

Initiatiefnemer:

Vlaamse Overheid
Departement Mobiliteit en Openbare werken

22 oktober 2020

CP-11-RL

1. Inleiding

Het complex project “Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen (ECA)” heeft een driedelig doel zoals ook vermeld in de startbeslissing van de Vlaamse regering¹:

- de realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen om de verwachte groei te kunnen accommoderen.
- de ontwikkeling van industriële/logistieke gronden op het havenplatform die met de extra containercapaciteit samenhangen;
- de multimodale ontsluiting tot aan het hoofdnet. Dit heeft betrekking op het wegennet, het waterwegennet en het spoorwegennet. De ontwikkeling van nieuwe containerbehandelingscapaciteit gaat gepaard met of veronderstelt immers ook de aansluiting van de nieuwe terminals (en industrieel/logistieke terreinen) op de verschillende bestaande verkeersnetten.

Het complex project is m.e.r.-plichtig volgens het DABM².

In een onderzoeksfase werden verschillende onderzoeken uitgevoerd, waaronder een strategisch MER. Team Mer betekende voor het strategisch MER op 17 maart 2017 de bijzondere richtlijnen. Die richtlijnen werden opgesteld rekening houdend met de raadpleging van adviesinstanties en het publiek over de alternatievenonderzoeksnota in december 2016 en januari 2017. Vervolgens stelde Team Mer aanvullende richtlijnen op (19 september 2018) naar aanleiding van een nieuwe publieke raadpleging en adviesronde over de zogenoemde ‘Tussennota’. De eerste fase eindigde met de beslissing (definitieve vaststelling) van de Vlaamse Regering op 31 januari 2020 over het voorkeursbesluit van het complex project.

De fase die vervolgens inging is de uitwerkingsfase van het complex project. Het doel van de uitwerkingsfase is om het voorkeursbesluit verder te concretiseren tot realiseerbare projecten en om de uitvoeringswijze te bepalen. Omwille van fasering wordt geopteerd om het complex project ECA verder uit te werken en te vertalen in verschillende parallelle vergunningstrajecten:

- Een **projectbesluit voor de Westelijke Ontsluiting (projectbesluit WOW)**;
- Een **projectbesluit voor de Containercluster Linkerscheldeoever (projectbesluit CCL)**): een cluster van projecten op de Linkerscheldeoever (Tweede Getijdendok, Noordelijk Insteekdok, Vlake van Zwijndrecht, Drie Dokken en bijhorende buffer, Doeldok binnenvaartterminal, Waaslandkanaal west (= zone S11), natuurcompensaties, en speciebergings in deze projectgebieden). Het bergen van specie buiten deze gebieden gebeurt op basis van aparte omgevingsvergunning(en).
- Een **omgevingsvergunning** voor de uitbreiding van de Noordzeeterminal (geen herbestemming vereist);
- Een **omgevingsvergunning** voor realisatie van het logistieke/industriële terrein op het oostelijke deel van de Vlake van Zwijndrecht (= Bieshoek) en de bijhorende boscompensaties.

---

¹ Startbeslissing complex project “Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen” van 15 juli 2016.

² Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, B.S. 3 juni 1995, zoals herhaaldelijk gewijzigd.

Voor de Westelijke Ontsluiting is een eerste versie van de **projectonderzoeksnota** opgesteld op 3 april 2020. Deze projectonderzoeksnota focust meer bepaald op de verdere uitwerking van de herbestemming en realisatie van de Westelijke Ontsluitingsweg, met bijhorende spoor- en fietsinfrastructuur en aanpalende buffering tussen havengebied en polder, inclusief herbestemming van Putten Weiden als natuurgebied. De ontsluitingsweg loopt van aan het knooppunt Deurganckdok-West tot aan een nieuw te bouwen rotonde Watermolen, ten oosten van Verrebroek-centrum. Het project moet zorgen voor vlot en veilig verkeer van fietsers, goederentreinen en vrachtwagens binnen dit deel van de haven. Het resultaat is een geïntegreerd projectbesluit over het geheel van vergunningen en machtigingen, het bestemmingsplan en het actieprogramma.

De publieke raadpleging over de projectonderzoeksnota (verder PON) liep van 27 april 2020 tot en met 26 mei 2020. Deze raadpleging is niet decretaal verplicht. Parallel (van 21 april 2020 tot en met 4 juni 2020) werd advies gevraagd aan verschillende adviesinstanties. Gezien de ligging van het project nabij Nederland werden ook daar de bevoegde autoriteiten geraadpleegd.

De PON gaat specifiek in op de onderzoeksmethode die in het MER zal worden toegepast en dit zowel op plan-MER-niveau (in functie van de bestemmingswijziging) als op project-MER-niveau (in functie van een of meerdere omgevingsvergunningen). Team Mer stelt deze richtlijnen op om de methodologie vast te leggen die in het MER gevolgd moet worden. De richtlijnen houden rekening met de inhoudsvereisten, vermeld in artikel 4.2.8, §1, 5° en artikel 4.3.7 van het DABM, de adviezen van de adviesinstanties en de opmerkingen van het publiek en met de bespreking van de PON en ontvangen reacties met betrokken instanties tijdens de digitaal georganiseerde vergadering van 24 juni 2020. Deze richtlijnen hebben betrekking op de reikwijdte, het detailleringniveau en de inhoudelijke aanpak van het MER.

2. Overwegingsdocument en aangepaste projectonderzoeksnota

Het projectteam stelde een *Overwegingsdocument bij de raadpleging van de projectonderzoeksnota* (verder overwegingsdocument) op waarin de details over de raadpleging zijn opgenomen. In het overwegingsdocument (versie 19 oktober 2020) dat gelijktijdig met deze richtlijnen gepubliceerd wordt op de projectwebsite is een overzicht van de reacties van het publiek en van de adviezen opgenomen.

In dat overwegingsdocument zijn alle opmerkingen inhoudelijk gegroepeerd in categorieën en er is per cluster van opmerkingen een reactie geformuleerd. Op deze manier wordt aangegeven hoe in het geïntegreerd onderzoek met de ontvangen opmerkingen zal worden omgegaan. Het overwegingsdocument geeft concluderend specifiek aan op welke punten de projectonderzoeksnota zal worden aangepast. Het overwegingsdocument is in overleg met Team Mer opgesteld.

Team Mer onderschrijft met deze richtlijnen de analyse en voorgestelde aanpak in het overwegingsdocument (versie 19 oktober 2020). Het overzicht is gedetailleerd en gaat in op alle opmerkingen. De overwegingscriteria en reacties liggen in lijn met de principes die Team Mer toepast in milieueffectrapportage voor plannen en projecten.

Voor de categorieën die rechtstreeks aan het MER gerelateerd zijn en hun onderdelen (Projectbeschrijving, Procesverloop, Uitvoeringsvarianten, Mobiliteit, Klimaat, Buffering, Onderzoeksmethodiek, Interactie met andere projecten) stemt Team Mer in met de voorgestelde aanpassingen aan de projectonderzoeksnota (versie 16 oktober 2020). Deze aanpassingen hebben rechtstreeks een invloed op de uitwerking van het MER.

Voor de overige categorieën en hun onderdelen (Doelstellingen, randvoorwaarden en ontwerpisen, Timing, Externe veiligheid, nucleaire veiligheid) stemt Team Mer eveneens in met de reacties en conclusies. Deze aanpassingen hebben niet rechtstreeks een invloed op de uitwerking van het MER. Wel kunnen ze bepalend zijn voor de detaillering van de beschrijving van het project en de alternatieven, wat op zijn beurt een effect heeft op de leesbaarheid van het volledige geïntegreerd onderzoek.

Het MER moet aangeven waar een chronologisch overzicht kan gevonden worden met alle procedures die doorlopen moeten worden voordat de projectinvulling op het terrein gerealiseerd kan worden.

Het MER is niet alleen een hulp bij de besluitvorming, maar volgens art. 4.1.7. van het DABM moeten de conclusies ook doorwerken in de besluitvorming. Daarom moet het MER bij de voorstellen tot milderende maatregelen aangeven hoe deze zullen/kunnen doorwerken in het projectbesluit (inclusief RUP, omgevingsvergunning en flankerend beleid). Dit kan eventueel gebeuren d.m.v. één samenvattende tabel in de eindsynthese.

Deze richtlijnen moeten samen gelezen worden met het overwegingsdocument (versie 19 oktober 2020) en met de geactualiseerde PON (versie 16 oktober 2020). Het MER moet opgesteld worden zoals voorgesteld in de geactualiseerde PON, rekening houdend met de bijzondere aandachtspunten die in deze richtlijnen geformuleerd worden.

3. Bijzondere aandachtspunten voor het MER

Aannames over het project die in het onderzoek worden gebruikt moeten expliciet vermeld worden zodat ze - voor zover relevant - kunnen toegevoegd worden aan de **projectbeschrijving**.

In fase 1 is een uitgebreid alternatievenonderzoek uitgevoerd. De keuze uit het voorkeurbesluit wordt niet meer in vraag gesteld. In hoofdstuk 4, §4.1 gaat de PON in op **alternatieven** die van toepassing zijn op het deelproject WOW.

De afbakening van het **studiegebied** moet in het MER voldoende gemotiveerd zijn per discipline, rekening houdend met het feit dat het studiegebied het volledige gebied moet omvatten waar relevante effecten van dit deelproject zich kunnen voordoen. De ruimtelijke afbakening wordt voor elke discipline duidelijk tekstueel omschreven en indien mogelijk, voorgesteld op kaart.

De PON beschrijft volgende **situaties** die beschouwd worden in het geïntegreerd onderzoek:

- Bestaande of huidige situatie
- Referentiesituatie korte termijn en 2030
- Toekomstige of geplande situatie korte termijn en 2030
- Ontwikkelingsscenario CCL 2030
- Situatie CCL zonder WOW (hypothese)

Voor elke discipline moet het MER een beschrijving van de **referentiesituatie** opnemen. Hierbij wordt, indien relevant, een opdeling gemaakt tussen de bestaande of huidige situatie en andere referentiesituaties.

Wanneer er tijdens het opstellen van het MER nieuwe ontwikkelingsscenario's naar voor zouden komen die momenteel niet gekend zijn, moet worden geëvalueerd of deze kunnen leiden tot bijvoorbeeld wijzigingen van de referentiesituatie of een nieuwe bijkomende referentiesituatie.

De **methodologie voor de effectvoorspelling** wordt binnen elke discipline in het MER duidelijk en transparant omschreven. Tevens wordt per discipline aangegeven op basis van welke criteria een effect beoordeeld wordt. Bij de (voorstellen tot) milderende maatregelen wordt aangegeven waar deze zullen/kunnen doorwerken. Het resterend effect na de milderende maatregelen wordt, indien mogelijk, aangegeven en gekoppeld aan het gehanteerde beoordelingskader.

Het MER zal opgave doen van de **leemten in de kennis** die tijdens het uitvoeren van het milieueffectenonderzoek werden vastgesteld. Deze leemten kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de concrete inrichting van het projectgebied, maar kunnen ook betrekking hebben op de gebruikte onderzoeksmethode en het inzicht in het milieueffectenonderzoek. Het MER zal aangeven hoe met deze leemten is omgegaan en hoe zij kunnen doorwerken in de verdere besluitvorming.

In het MER zal per discipline aangegeven worden of er eventueel **opvolgingsmaatregelen** voor te stellen zijn die vanuit de leemten in de kennis noodzakelijk worden geacht of die nodig zijn in functie van de aanpak en inhoud voor de vervolgpprocedure en besluitvorming.

Een afzonderlijke **discipline-overschrijdende samenvatting** (inclusief de milderende maatregelen) maakt deel uit van het MER. Deze samenvatting geeft een overzicht van de verwachte gevolgen voor het milieu en hoe en in welke mate de voorgestelde maatregelen deze kunnen voorkomen of milderden. De **milderende maatregelen** zullen in één overzichtelijke tabel opgelijst worden. De milderende maatregelen die voorgesteld zijn vanuit verschillende disciplines zullen discipline-overschrijdend t.o.v. elkaar afgewogen worden. Bij de milderende maatregelen dient aangegeven te worden waar deze zullen/kunnen doorwerken.

De **niet-technische samenvatting** zal een afzonderlijk leesbaar deel van het rapport vormen dat de essentie van de overige delen beknopt en correct weergeeft. De tekst moet zodanig geschreven zijn dat hij begrijpelijk is voor een gemiddelde lezer. Figuren of kaarten dienen ter ondersteuning van de tekst in deze samenvatting te zijn opgenomen. Bij het schrijven van de niet-technische samenvatting kan gebruik gemaakt worden van de handleiding "niet-technische samenvatting" zoals gepubliceerd op www.mervlaanderen.be. Deze niet-technische samenvatting zal in het MER

als afzonderlijk hoofdstuk opgenomen ofwel als afzonderlijk document opgesteld worden en zal tevens in digitale vorm aangeleverd worden.

4. Goedkeuring team van erkende MER-deskundigen en MER-coördinator

Zoals voorgesteld in de PON wordt het MER opgesteld door een erkende MER-coördinator en door erkende MER-deskundigen voor de volgende disciplines: Biodiversiteit, Mobiliteit, Mens Ruimte, Mens Gezondheid, Bodem, Water, Geluid en trillingen, Landschap, onroerend erfgoed en archeologie, Lucht. De coördinator zal het integrerend deel van de discipline Klimaat behandelen.

Het in de PON voorgestelde team van erkende MER-deskundigen en de erkende MER-coördinator wordt goedgekeurd.

Wijzigingen aan het team van deskundigen in de loop van het m.e.r. moeten gemeld worden aan het Team Mer.

5. Besluit

Het overwegingsdocument van 19 oktober 2020 geeft op een volledige en overzichtelijke wijze weer hoe met de opmerkingen van de adviesinstanties en het publiek is omgegaan en wat de conclusies zijn over aan te passen punten in de projectonderzoeksnota. De projectonderzoeksnota (versie 16 oktober 2020) is in overeenstemming daarmee aangepast. Het MER moet worden uitgewerkt rekening houdend met deze conclusies.

Lina Grooten

Directiehoofd Directie Gebiedsontwikkeling
Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten